

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

PODKOVIČKA - PŘÍLOHY

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

„Vzdělání, které cvičí v práci, a vědomosti, kterých možno užívatí prakticky, působí, že se člověk stává samostatným a že si dovede pomoci.“

(citát z knihy Charlotty Masarykové Listy do vězení)

č. j.: 246/2024

30. 8. 2024

12. Přílohy školního vzdělávacího programu**12.1. Nepovinné předměty**

Nabídka nepovinných předmětů	1. ročník	2. ročník	4. ročník
Anglický jazyk	1	1	
Cvičení z českého jazyka			1

Anglický jazyk**Charakteristika předmětu Anglický jazyk**

Základním cílem výuky angličtiny v 1. a 2. třídě je seznámení dětí s cizím jazykem, probuzení zájmu žáka o cizí jazyk a o vytváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu. Pozornost se soustřeďuje zejména na osvojení zvukové podoby jazyka a na zvládnutí vztahů mezi jeho zvukovou a grafickou stránkou na podkladě rozvíjení základů řečových dovedností.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu Anglický jazyk

Vyučovací předmět Anglický jazyk se vyučuje v 1. a 2. ročníku jako nepovinný předmět s časovou dotací 1 hodina týdně.

Obsahem předmětu je pro děti blízká slovní zásoba:

- zvířata
- barvy
- hračky
- anglická abeceda
- číslovky do 10
- ovoce, zelenina
- oblečení

Sjednocujícím metodickým prvkem všech těchto témat je hra a melodie. Žáci si pomocí tematických písniček, říkanek a her osvojují výše uvedenou slovní zásobu a jednoduché větné vazby: „Jsem“, „Mám“, „Nemám“, „Mám rád“, „Nemám rád“ atd.

Cvičení z českého jazyka**Charakteristika předmětu Cvičení z českého jazyka**

Základním cílem nepovinného předmětu Cvičení z českého jazyka je opakování a procvičování základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě. Je prioritně určen pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu Cvičení z českého jazyka

Nepovinný předmět Cvičení z českého jazyka se vyučuje na 1. stupni s časovou dotací jedna hodina týdně a tematicky navazuje na očekávané výstupy vyučovacího předmětu Český jazyk (Jazyková výchova) v jednotlivých ročnících. Předmět využívá formy práce založené na individuální a skupinové práci, žáci vyhledávají informace potřebné k řešení jazykových cvičení, používají gramatické přehledy učiva, jazykové příručky a slovníky. Učitel vede žáky ke zvládnutí základních mluvnických jevů, při výuce pracuje s materiály určenými pro žáky s vývojovými poruchami učení. Žákům poskytuje ihned zpětnou vazbu, povzbuzuje je a pozitivně motivuje.

12.2. Změny v učebním plánu

V souladu s naplňováním koncepce školy Podkovička spolu a vizí školy upevňovat v dětech lidské hodnoty, ale také Strategii 2030+ a aktuálními i plánovanými změnami RVP, se základní škola od školního roku 2024/2025 vzdělává v ročnících 2. stupně podle nového učebního plánu. Ten byl upraven s ohledem na současnou potřebu společnosti umět reagovat na dynamicky měnící se dění ve světě a na proměnlivé ekonomické prostředí, na potřebu vést zdravý životní styl, být psychicky odolný, na nutnost umět dbát o svoje duševní zdraví a na podporu well-being.

Ve smyslu aktuálních změn RVP pro základní školy byl již od školního roku 2023/2024 zařazen vyučovací předmět Informatika do 4., 6. – 8. ročníku s hodinovou časovou dotací. Je tak naplněna změna RVP pro základní školy, kdy je předmět Informatika vyučován od 4. – 9. ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně.

Nejvýznamnější změnou v učebním plánu je od školního roku 2024/2025 rozdělení vyučovacího předmětu Výchova k občanství a zdraví na dva vyučovací předměty, a to Výchovu k občanství (Vzdělávací oblast Člověk a společnost) posílenou proti předešlému nastavení o 2 hodiny časové dotace a Výchovu ke zdraví (Vzdělávací oblast Člověk a zdraví) posílenou taktéž o 2 hodiny časové dotace. Každý tento předmět je tak do učebního plánu zařazen od 6. do 9. ročníku s hodinovou časovou dotací.

Další změnou v učebním plánu je od školního roku 2024/2025 také posílení časové dotace předmětu Finanční gramotnost. K jedné disponibilní hodině v 9. ročníku byla přidána do učebního plánu také jedna disponibilní hodina v 8. ročníku.

V souvislostech těchto změn byla snížena disponibilní časová dotace ve výši 2 hodin ve vyučovacím předmětu Dějepis, ve kterém byla naplňována část očekávaných výstupů předmětu Výchova k občanství a zdraví, a časová dotace ve výši 1 hodiny v předmětech Fyzika, Přírodopis a Zeměpis. Vzdělávací oblast Člověk a příroda zůstala posílena celkem o 4 disponibilní hodiny.

Přestože dochází k významné změně školního vzdělávacího programu, bude zajištěno naplnění povinného vzdělávacího obsahu daného rámcovým vzdělávacím plánem pro základní vzdělávání. Veškeré jmenované změny prošly jednáním příslušných předmětových komisí, které navrhly následující postupy:

- přesuny očekávaných výstupů v rámci vzdělávací oblasti Člověk a společnost, Člověk a zdraví
- rozšíření a doplnění očekávaných výstupů předmětu Finanční gramotnost do 8. ročníku
- přesuny očekávaných výstupů mezi ročníky v rámci vzdělávací oblasti Člověk a příroda,
- rozšíření mezipředmětových vztahů a uplatňování projektové výuky a badatelské výuky, co nejefektivněji využívání nové přírodovědné učebny

Všichni učitelé dotčených předmětů na začátku příslušného školního roku výše uvedené změny školního vzdělávacího programu zapracují do svých ročních učebních plánů a průběžně během školního roku budou v rámci svých setkání předmětových komisí sledovat a kontrolovat jejich naplnění.

12.3. Plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

Základní škola Charlotty Masarykové se připojuje k programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen EVVO).

Školní program EVVO vychází ze Státního programu EVVO v ČR, který byl schválen usnesením vlády České republiky č. 1048/2000, z Metodického pokynu MŠMT v EVVO ve školách a školských zařízeních, podle nového Metodického pokynu MŠMT k zajištění EVVO č. j. 16745/2008-22 ze dne 27. října 2008.

Vzděláváním se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti, *výchovou* působení na jeho emoční stránku (city, vůle), *osvětou* se pak označují speciální způsoby předávání informací. Naše škola se zaměřuje na všechny tyto tři aspekty EVVO: snaží se o vyvážené působení na rozumovou (např. chápání různých souvislostí) i citovou (např. formování kladného vztahu k přírodě) složku osobností žáků, stejně tak se snaží i o popularizační předávání z hlediska EVVO relevantních informací (např. třídění odpadů, úspory energií v domácnosti i ve škole).

EVVO klade důraz na poznávání životního prostředí (přírodního i umělého, živého i neživého) člověka, na uvědomování si nezbytnosti zachování podmínek života, na poznávání vztahu člověka a životního prostředí. V rámci EVVO naší školy zdůrazňujeme jak tradiční pojetí *ekologické výchovy* chápané jako biologická disciplína (vztahy mezi organizmy a prostředím a vztahy mezi organizmy navzájem v ekosystémech), tak také *vzdělávání pro trvale udržitelný rozvoj* (dále jen VTUR), které se zaměřuje na vzájemnou interakci a souvislosti mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními aspekty rozvoje společnosti (nejde tedy o čistě biologickou disciplínu, ale o výrazně interdisciplinární přístup s přesahy do společenských věd, výchovy ke zdraví, výchovy k občanství).

Naše škola při plánování EVVO sleduje dva druhy cílů:

- a. vzdělávací a výchovné cíle žáků (je rozvedeno podrobně v další části dokumentu),
- b. rozvojové a organizační cíle školy, které jednak podmiňují vzdělávání žáků, jednak mají význam pro provoz a rozvoj školy (určení koordinátorů EVVO, důraz na zájmové vzdělávání žáků, další vzdělávání pedagogických pracovníků, environmentálně vhodný provoz školy a školního areálu, spolupráce školy s okolím).

Naše základní škola je umístěna v prostředí zeleně v poklidné vilové čtvrti a patří k malým školám. Spojuje tak výhody venkovské a městské školy, čehož lze využít i v rámci naplňování cílů EVVO: poblíž se nachází přírodní rezervace Chuchelský háj, PP Nad Závodištěm, NPP Barrandovské skály s naučnou stezkou, PP Homolka s významnou technickou památkou Pacoldovou vápenkou, PP Krňák, Dalejské a Prokopské údolí, PP Radotínské skály a PR Radotínské údolí, malá lesní ZOO v Chuchelském háji. Dále poloha školy umožňuje intenzivní spolupráci se Střední školou dostihového sportu a jezdeckví ve Velké Chuchli, ekologickými organizacemi (např. Tereza, Podhoubí, Toulcův dvůr, Lesy hl. města Prahy, Koniklec), ZOO Praha, Botanická zahrada hl. města Prahy.

Mezi základní všeobecné vzdělávací cíle naší školy v oblasti EVVO patří:

- porozumění vzájemným vztahům mezi člověkem a životním prostředím

- dosažení *znalostí* k ochraně a zlepšování životního prostředí
- dosažení vhodných *dovedností* k ochraně a zlepšování životního prostředí
- dosažení přiměřených *postojů* k ochraně a zlepšování životního prostředí
- dosažení relevantních dlouhodobých *návyků* k ochraně a zlepšování životního prostředí
- utváření hierarchie životních *hodnot* slučitelných s trvale udržitelným rozvojem
- utváření šetrného *životního stylu* jedinců a trvale udržitelných vzorců chování jednotlivců, skupin i společnosti jako celku

V oblasti konkrétních kompetencí rozvíjených v rámci EVVO naší školy patří:

1. Kompetence k učení:

- volíme netradiční a nové formy výuky založené na pozorování přírody a živých organizmů
- vedeme žáky k získávání informací z různých zdrojů (encyklopedie, atlasy, klíče, internet) a k jejich prezentaci
- vedeme k učení se od jednodušších pojmů ke složitějším

2. Kompetence k řešení problémů:

- předkládáme žákům problémy z oblasti ochrany přírody
- hledáme různé varianty řešení problémů životního prostředí
- diskutujeme nad modelovými příklady či příklady z praxe
- vedeme žáky ke schopnosti kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím
- pracujeme s denním tiskem, časopisy, internetovým zpravodajstvím, nacházíme zde
- problémy, témata či kauzy relevantní z hlediska EVVO pro náš region, diskutujeme se
- žáky o možnostech řešení na základě seriózního rozboru veřejně dostupných informačních zdrojů
- vedeme žáky ke kritickému myšlení,
- učíme žáky zpracovat referát na téma EVVO samostatně i ve skupinách
- respektujeme právo žáků na odlišný názor, nesprávné názory se snažíme logicky vyvrátit
- diskutujeme o odpovědnosti člověka za změny v přírodě a o možnostech nápravy

3. Komunikativní kompetence:

- pořádáme setkání a diskuse s odborníky na téma ochrana přírody a problematiky životního prostředí
- vyžadujeme, aby žáci jasně formulovali svůj názor, srozumitelně odpovídali na otázky a tvořili souvislé úvahy týkající se přírody a trvale udržitelného života
- aktivně využíváme kooperativní a komunikační dovednosti jako nástroje řešení problémů životního prostředí

- účastníme se biologické olympiády
4. Kompetence sociální a personální:
- umožňujeme žákům vyzkoušet různé role v týmu
 - zkoumáme a vyhledáváme odpovědi na úkoly ve skupinách
 - vhodné laboratorní práce řešíme ve skupinách
 - prezentujeme získané poznatky, řešení projektů a problémů před třídními kolektivy
 - vedeme žáky k diskusi na dané téma
5. Kompetence občanské:
- vedeme žáky ke znalostem přírodních a kulturních hodnot ve svém okolí, k chápání příčin a následků jejich poškozování, k porozumění jedinečnosti svého regionu a jeho potřeb
 - učíme je uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám
 - vysvětlujeme vývoj vztahu člověka a přírody, problémy životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak i vývoj do budoucnosti
 - vedeme žáky k odpovědnému jednání vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a k aktivní účasti na ochraně životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodování o využívání krajiny
 - projevujeme pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňujeme svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, hodnotíme různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě.
6. Kompetence digitální:
- vedeme žáky k používání digitálních aplikací, které jim umožní poznávat snáze přírodu kolem nich (rozpoznávací aplikace rostliny, stromů, hub apod.)
 - klademe důraz, aby žáci chápali nutnost zacházet s digitálními pomůckami šetrně, aby je mohly užívat co nejdéle, v případě nefunkčnosti je nejprve zkusili opravit a teprve poté pořizovali nové
 - vysvětlujeme žákům, že s digitálními pomůckami a technologiemi je potřeba nakládat dle pravidel pro bezpečné třídění odpadu a nakládat s nimi ekologicky
 - posilujeme u žáků potřebu chránit životní prostředí pomocí používání elektronické komunikace místo opakovaného tisknutí papírových materiálů

Propojení EVVO s digitálními technologiemi umožňuje žákům aktivně získávat a sdílet důležité informace týkající se aktuálních otázek životního prostředí. To umožňuje hlouběji poznávat a vyhodnocovat závažnost ekologických problémů a zvyšovat zájem žáků, aby modelovali a prezentovali varianty jejich řešení, komunikovali o nich, a také vyhodnocovali možné dopady na úrovni lokální i globální.

Dosahování stěžejních cílů EVVO naší školy je realizováno prostřednictvím činností a aktivit probíhajících ve škole samotné a prostřednictvím spolupráce se vzdělávacími organizacemi specializujícími se na oblast EVVO (např. nestátní neziskové organizace a centra a střediska ekologické výchovy), tedy formou *formálního vzdělávání*. Škola však klade také důraz na volno-časové aktivity žáků (organizace zájmových kroužků, exkurze, výlety), zde se tedy EVVO uplatňuje formou *neformálního vzdělávání a in-formálního učení*.

K realizaci EVVO pak naše škola konkrétně využívá zejména:

- kurzy a jiné ucelené učební celky zaměřené na EVVO
- školní ekologické projekty, projektové dny
- vícedenní pobytové programy zaměřené na EVVO
- poznávání okolního prostředí školy a širšího regionu
- popularizační exkurze a výstavy na vědeckých pracovištích v regionu (Akademie věd ČR, Přírodovědecká fakulta UK, Pedagogická fakulta UK)
- spolupráci s obcí, rodiči, místními sdruženími a spolky
- výuku v terénu a také v zařízeních mimo školu
- krmení lesní zvěře (sběr kaštanů)
- externí výukové programy ve střediscích ekologické výchovy apod.
- vzdělávací programy muzeí, správ CHKO, ZOO, občanských sdružení apod.
- kurzy, semináře a specializační studia pro koordinátory EVVO
- třídění odpadu na škole a jednorázové akce zaměřené na sběr druhotných surovin (např. hliníku)
- účast žáků na soutěžích a olympiádách relevantních z hlediska EVVO
- pořádání soutěží pro žáky školy s tematikou EVVO
- vzhled a úpravu tříd, chodeb a dalších prostor školy (zlepšení prostředí školy, výmalba)
- výsadbu stromů v okolí školy, čištění vodních toků v okolí školy
- šetření energií
- pedagogický sbor jde žákům příkladem ve svém každodenním životě (např. užívá šetrných způsobů dopravy do zaměstnání, třídí odpady, hospodárně využívá energii a další přírodní zdroje při provozu školy)
- zkvalitnění technického zázemí výuky (moderní technika, např. interaktivní tabule, dataprojektory)
- Den Země (22. 4.), Světový den bez aut, Evropský týden mobility, Světový den životního prostředí
- stravovací návyky a pitný režim,
- prezentace EVVO naší školy směrem k rodičovské populaci a širší veřejnosti (webové stránky, regionální tisk)
- venkovní areál při výuce ekologie a k odpočinku

12.4. Školní preventivní strategie 2024-2029

NÁRODNÍ STRATEGIE

Cílem Národní strategie 2019-2027 v oblasti primární prevence rizikového chování je snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže a minimalizovat jeho vznik.

Národní strategie 2019-2027 definuje základní formy rizikového chování, které jsou uvedeny v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

DEFINICE ZÁKLADNÍCH FOREM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

1. Agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, domácí násilí, krizové situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování.
2. Záškoláctví
3. Závislostní chování, užívání různých typů návykových látek, netolismus, gambling
4. Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
5. Spektrum poruch příjmu potravy
6. Negativní působení sekt
7. Sexuální rizikové chování

OBSAH ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Školní preventivní strategie (ŠPS) je dlouhodobou preventivní strategií školy a je součástí školního vzdělávacího programu. Je zpracována na období let 2024–2029. Vychází z potřeb žáků, zákonných zástupců, podmínek školy. Vyjadřuje cíle pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování.

CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě zodpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.

Způsoby, jak cíle dosáhnout:

- systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací
- důraz na etickou a právní výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce, skupiny dětí a mládeže, zaměřených na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a prevence rizikových jevů

- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu rizikového chování a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých
- diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže
- spolupráce při zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy.

Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

VYMEZENÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Strategie je zaměřena na všechny žáky školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a dětem s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – zejména výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Individuální pozornost je věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany a také rodičům žáků ve třídách, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PREVENCE

Na zajištění prevence se podílí všichni pracovníci školního poradenského pracoviště, zejména metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, a dále také pedagogové a ředitel školy.

Školní preventivní strategie je součástí ŠVP, podrobné informace týkající se prevence rizikového chování jsou obsaženy v dokumentech Preventivní program školy, Školní program proti šikaně a Program poradenských služeb školního poradenského pracoviště.

12.5. Žáci s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka

U žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka jsou rozvíjeny jejich jazykové kompetence tak, aby bylo možné je plnohodnotně zapojit do výuky v běžných třídách, a tak je i lépe integrovat do společnosti. V souvislosti s tím jsou rozvíjeny sociokulturní kompetence. Dopřejeme adaptační období, aby si žák zvykl na nové prostředí, nový kolektiv i nový způsob vzdělávání. Netlačíme na výkon. Výuku zpočátku zaměřujeme především na výuku základních jazykových funkcí (pozdravy, poděkování, prosba apod.) a kompenzačních strategií (žák umí říct, že nerozumí, požádat o zopakování), převládá obvykle výuka mluvení a poslechu nad výukou čtení a psaní a výuka základní slovní zásoby nad výukou gramatiky. Pomáháme žákovi vyrovnat se s důležitou potřebou naučit se už na velmi nízké úrovni pokročilosti specifickou slovní zásobu, která je určující pro školní prostředí a dále také s tím, že žák je vystaven různým variantám češtiny jak na rovině slovní zásoby, tak stylistické a fonetické. Pedagogickou intervencí zaměřujeme nejen na jazykové vzdělávání, ale i na rozvoj sociálních vazeb a začlenění do kolektivu.

Ing. Dominika Ondrášková, ředitelka školy